



Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

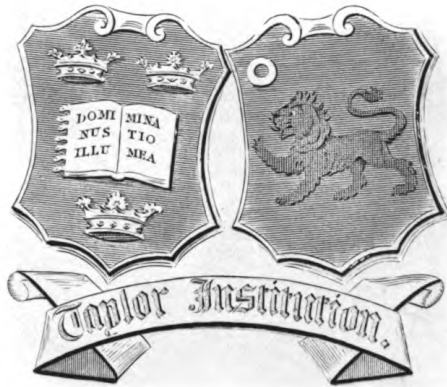


This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

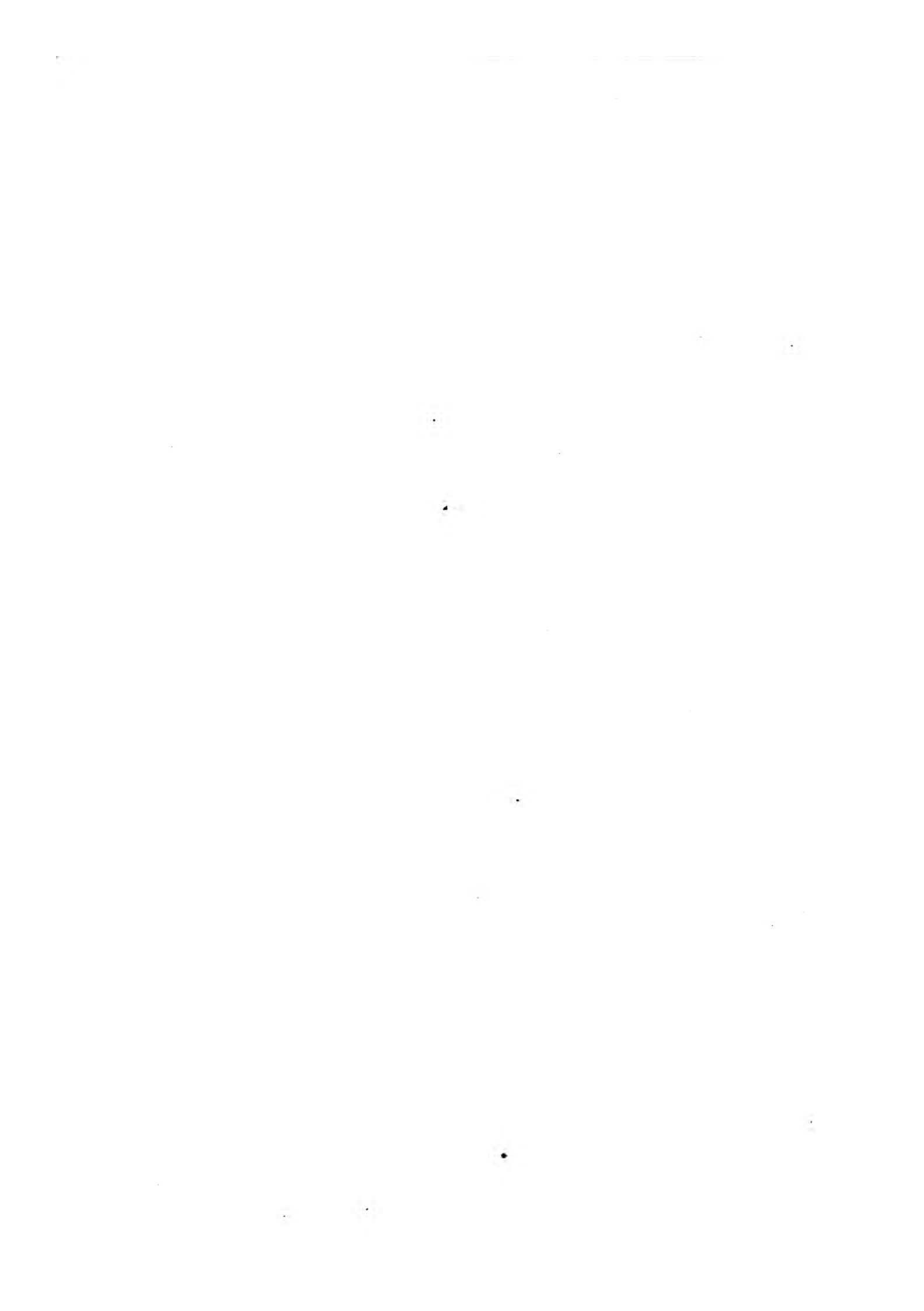


✓ 269 d 80

~~282 f 8~~



FAR 1 AD 1



HJALMAR THUREN

DANS OG KVADDIGTNING

PAA

FÆRØERNE

MED ET MUSIKBILAG

FORORD AF DR. PHIL. JAKOB JAKOBSEN

UDGIVET AF FØROYINGAFELAG I KØBENHAVN

ANDR. FRED. HØST & SØN

KØBENHAVN

1901

26.9.01



Oplag 750 Eksemplarer.

S. L. Møllers Bogtrykkeri. København.

FORORD.

For første Gang fremlægges her for Offentligheden et Arbejde, hvor den færøske Kvadliteratur — Kærnen i den færøske Literatur — tages op til fyldigere Behandling. Hvad der tidligere har været skrevet om dette Æmne har dels kun været rent skematiske Oversigter, dels mindre Afhandlinger af videnskabelig Art om enkelte Kvad -- og dog har vi i den senere Tid ikke savnet grundige Kendere af den færøske Kvadliteratur (jeg tænker her særlig paa Mænd som: V. U. Hammershaimb, Svend Grundtvig, Jørgen Bloch, Aksel Olrik). Skønt den foreliggende Bogs Forfatter, cand. theol. H. Thuren, fremtræder som en hel ny Mand paa det nævnte Felt, er han med dette første Arbejde straks traadt frem i forreste Række blandt de Forfattere, som have behandlet Færøerne og færøsk Literatur. Den klare og indsigtfulde Tilrettelæggelse af det i stærkt sammentrængt Form behandlede store Stof viser tydeligere end alt andet, at han til Fuldkommenhed er trængt ind i sit Æmne. Med Hensyn til Kvadernes forskelligartede Oprindelse og deres Tilblivelsestid fremsættes her de vigtigste af de naaede faste Resultater. Der kunde i et kortfattet og sammentrængt Arbejde som dette ikke være Tale om at gennemgaa nogen større Mængde Kvad enkeltvis, og det er derfor kun de mere fremtrædende og karakteristiske blandt disse, som findes behandlede — opstillede som Repræsentanter for de forskellige Kvadgrupper.

Haand i Haand med Undersøgelsen af selve Kvadene gaar Undersøgelsen af den til disse knyttede middelalderlige Kædedans og dens Historie samt af Musiken, det vil sige: Kvadmelodierne; ti disse tre Faktorer samvirke saa nøje, at en Behandling af den enkelte Faktor uden Hensyntagen til de andre let vilde føre til Ensidighed.

Færøerne synes at være det eneste Sted, hvor den i Middelalderen saa udbredte, af Folkevisesang ledsagede, Kædedans endnu er spillevende i en oprindelig Skikkelse.

Og hvad de færøske Kvadmelodier angaar, som indeholdes i denne Bogs Musikbilag, maa det fremhæves, at det er første Gang, disse fremstilles i ren og ægte Form, netop som de kvædes til Dansen, uden al Udpyntning og Modernisering og med fuldstændig Bibeholdelse af Dansetakten.

Hermed være dette Arbejde paa det bedste anbefalet til alle Venner af færøsk Literatur og Musik.

Jakob Jakobsen.

I.

Dans paa Færøerne.

DANSEN er Færingernes bedste, ja næsten deres eneste Forlystelse. Vel har Skakspillet været dyrket deroppe paa de fjærne Øer i mange Generationer, og det hænder ogsaa af og til, at Bygdens unge Mænd arrangerer Boldlege eller Brydekampe, men disse Fornøjelser spiller langt fra den Rolle som Nationaldansen, hvori alle deltager lige fra Oldingen til Barnet.

Paa Aarets Søn- og Helligdage, ved Bryllupper og lignende festlige Lejligheder, men især i de mørke Vinteraftener gaar Dansen livligt i de trange Stuer. Naar Sommertiden er forbi og Vejrliget hindrer Arbejdet i fri Luft, henvises Færingen til at holde sig inden Døre, hvor der er Arbejde nok for Mand og Kvinde: Ulden skal sorteres og der maa bødes paa Fiskeredskaberne. Men dette stillesiddende Liv er stik mod Færingens Natur. Han trænger til at faa rørt sine Lemmer, hvad han om Sommeren har rig Anledning til under Arbejdet i Indmark og Udmark, paa Havet eller i Fuglefjældet. Det er da Dansen, der i Vintertiden skaffer ham den Motion, han behøver, og med hvilken Energi danses der — mange Timer, undertiden Dage!

Den færøske Nationaldans danses i Kæde. Deltagerne tager hinanden i Hænderne og danner en Rundkreds, Mænd

og Kvinder, unge og gamle i tilfældig Orden. Er Ringen for stor til Stuen, bøjes en eller flere af Siderne indad, saa at den hyppig faar en højst uregelmæssig Form. Dansetrinene frembyder ingen Vanskeligheder: venstre Fod gør et Skridt fremad, den højre Fod føres frem mod venstre; venstre Fod føres atter et Skridt fremad, højre nærmes til venste; endelig træder højre Fod et Skridt til Siden eller tilbage, og venstre føres hen til højre, hvorpaa Trinene gjentages forfra. Disse seks Trin anvendes altid, kun nu og da ændrede af mere letbenede Personer, der pynter paa dem ved at springe i Vejret en Gang imellem.

Instrumentalmusik bruges ikke og har aldrig været benyttet til Akkompagnement. De dansende synger nationale Kvad eller danske Folkeviser, og da disse Sange selvfølgelig har forskelligt Tempo, maa Dansen snart blive hurtigere, snart langsommere. Tillige skifter Hændernes Stilling; til mere adstadige Kvad holdes de ofte parallelt med Hofterne, til de livlige i Højde med Skuldrene, og Armene bevæges undertiden frem og tilbage med smaa energiske Ryk. Færingerne søger nemlig gennem deres Bevægelser og Mimik saavidt muligt at udtrykke de Stemninger, Kvadet hensætter dem i. Danser de for Eksempel efter Regner Lodbrogs Dødssang »Vi hugged med Kaarde«, træder de haardt i Gulvet, knuger hinandens Hænder og gestikulerer ivrigt, medens de bevæger sig sindigt og stille under Afsyngelsen af en Vise som »Dronning Dagmars Død«.

Under Dansen viser alle stor Interesse for, hvad der berettes i Visen, som tidligere blev foredraget af en enkelt, medens de øvrige istemmede Omkvædet. Snart var en, snart en anden, Forsanger, et Hverv, der altid blev meget eftertragtet. Naar et Kvad var sunget til Ende, hændte det ikke sjældent, at et Par af Deltagerne øjeblikkelig tog fat igen, hver paa sin Dansevise, og det viste sig da snart, hvilken af de to konkurrerende Sangere, der vandt størst Tilslutning. Mødte en Færing med en interessant Nyhed i Dansestuen, skulde han nok sørge for at beholde Eneretten til den, idet han foredrog den saa sjældent, at ingen af de tilstedeværende kunde faa Lejlighed til at lære Texten. I det hele taget har man i ældre Tid søgt at bringe saa stor Afveksling som

mulig ind i Danselystigheden. I enkelte Bygder var det endog Skik ikke at synge en Vise mere end een Gang om Aaret. Hvilket har været let at praktisere, da Kvadenes Tal er legio.

Undertiden danser Færingerne paa samme Plet, mens Verset synges, men bevæger sig fremad under Omkvædet. Muligvis er denne Form for Dansen, der lader Forsangerens Soloforedrag komme til sin Ret, den oprindeligste. Danserne kan, naar de er i mindre stærk Bevægelse, henvende deres Opmærksomhed paa Visens Indhold, medens de under Af-syngelsen af det velkendte, ofte lange, Omkvæd faa deres Danselyst tilfredsstillet. —

Visernes Omkvæd beskæftiger sig, som rimeligt er, meget hyppig med Dansen. Færingens lidenskabelige Hang til denne Forlystelse omtales blandt andet i et Omkvæd som: »Orlov ombede vi ærlige Mænd; Dans vil vi fremme; end er Dagen ikke kommen«. I »Brúsa Jökil« hedder det: »her er godt at danse«, med den Begrundelse at »Stuen er ny, Stolper er af Staal gjorte og Taget er af Bly«. Et solidt Gulv er nemlig en nødvendig Ting, da der trædes haardt i Gulvet. »Træd fast paa vor Gulv, spar ej paa vor Sko!« siges der i Oluva Kvad, og der tales i »Edlindur bóndi« om »Dundren og Dans i Hal«.

En mere stilfærdig Dans nævnes dog ogsaa, saaledes i »Sigmundkvædet«: »Norges Mænd, danser vel og i Fred, opstiller eder alle, Norges Mænd«, en Strofe, der synes at henpege paa en Dans af Mænd alene; en Kæde af Kvinder har næppe heller været ukendt, da Omkvædene undertiden bruger Udtrykket »Jomfrudans«. Og at Dansen »trædes«, pointeres ikke sjældent, f. Eks. i »Ásmundur Aðalsson«: »Ingen træder Dansen under Mulde«, i »Frúgvín Margreta«, »Træder nu Dansen saa let«, og i Hr. Peters Vise: »Saa herligt og saa vel de traadte«.

Oftest synges nuomstunder saavel selve Visen som Omkvædet af alle de dansende, der anføres af en Forsanger. Nogen egentlig Ørenlyst er Færingernes Sang ikke altid, idet ogsaa de, der mangler Stemme, synge med.

Den ældste trykte Beretning om færøsk Kreds-dans, findes i den Beskrivelse af Færøerne, Præsten *Lucas Debes* udgav

1673 under Titlen: »Færoeæ et Færoa reserata«. I Kapitlet om »Færøe Indbyggeris Qualiteter« skriver han følgende: »De er icke genedige til megen unyttig Tidsfordrif eller forfængelig Lystighed, men mest forlyste sig med Salmer at sjunge Dagen igiennem, men ellers udi deres Brøllupper og udi Juledagene forlyste de sig med nogen enfoldig Dantz, udi en Kreds, havende hinanden fat om Haanden og sjungende nogle gamle Kæmpe-Viser. Men forargelige Lege paa de Tider at øfve vide de intet af«.

De samme Lovord kan udtales den Dag i Dag. Medens al Dans afskaffedes paa Island i 18de Aarhundrede, fordi den medførte saa mange Udskejelser, har der altid raadet en uskyldig barnlig Stemning ved de færøske Sammenkomster, og den enkle Runddans, hvori enhver kan tage Del, uden Hensyn til Alder, Køn eller Stand, har aldrig givet Anledning til upassende Optrin.

Mellem Jul og Faste falder den egentlige Dansetid, der forhen altid afsluttedes med Afsyngelsen af Oluvakvadet, hvis vedmodigt klingende Omkvæd: »Gud maa raade, hvor vi drikke næste Jul« henledte Tanken paa den glade Tids Ophør. Tillige kunde Skildringen af den ulykkelige Dronning Oluvas Troskab mod sin Ægtefælle være en passende Formaning til dem, der var blevne forlovede i Dansetiden.

De fleste Forlovelser indtræffer nemlig i dette Tidsrum, og saa intime Affærer som Frieri afgjøres under selve Dansen. Har en ung Mand i længere Tid gaaet paa Frierefodder og ønsker et bestemt Svar, stiller han sig gentagne Gange ved den udkaaredes Side i Kæden. Modtager hun da hans Haand, kan han tage det for et Ja, fjerner hun sig til en anden Plads i Kredsen, har han afgjort faaet en Kurv.

Ved Bryllupper spiller Dansen en meget væsentlig Rolle og Præsten i Ornat deltager ikke sjældent, i ethvert Fald i de tre første Danse, der rigtignok ogsaa er saare adstadige og udføres til Sange, der tildels har religiøst Indhold.

Pastor *J. Landt* har i sin Beskrivelse over Færøerne, der udkom for c. 100 Aar siden, en karakteristisk Skildring af et færøsk Bryllup, en Skildring, der i Hovedtrækkene stemmer med Forholdene nuomstunder og giver et klart Vidnesbyrd om Færingernes enestaaende Danselyst.

Efter Vielsen, fortæller Landt, samles Deltagerne til et rigeligt Maaltid, hvis Spiseseddel refereres detailleret. »Naar Maaltidet er overstanden og et Takkevers er afsjungen, gøres Stuen ryddelig til Dans. Brudeparret og alle Bryllupsgæsterne danner en Kæde og Haand i Haand danse regelmæssig til venstre Side efter et Par aandelige Brudeviser, som afsynges af hele den dansende Forsamling.« De tre Viser, som fra gammel Tid hører med til ethvert Bryllup, er: Isaksvisen (I ærlige Brudefolk, giver paa Agt), Susannes Vise (Hører til, i Piger og Kvinder, som leve i Ægtestand) og endelig »Kong Hans' Bryllup« (Konning Hans han sidder paa København) eller Visen om Dronning Dagmar og Junker Strange. Nar der er danset noget ud paa Aftenen, følges Brudeparret til Sengs af hele Selskabet og man synger et Par Salmer i Brudekamret. Gæsterne fortsætter kort efter med Dansen, ofte til den lyse Morgen, da Brudeparret skal modtage Gaverne paa Sengen, hvorfor Brudgommen kvitterer med Udskænking af et Glas Brændevin til hver Gæst. Hele den følgende Dag og næste Nat fortsættes med Spisning, Sang og Dans, og, ligesom Debes, roser Landt Færingerne for deres Maadehold, idet han bemærker: »Og i al saadan Glædskab er det dog saare sjældent, at nogen findes overvældet af for megen Drik.«

I en Artikel om færøske Bryllupsskikke, som findes i Nyerups danske Rejseiagttagelse (Kbh. 1819.) supplerer Pastor *Lynghby* den foregaaende Beskrivelse med et Par karakteristiske Træk vedrørende Dansen. Han fortæller om, hvordan Køgemesteren maner Brudeparret til Sengs ved at slaa tre Slag paa Dørbjælken. Nu danser Bruden og hendes Veninder en Runddans til en Sang med følgende Indledningsstrofe: »I Kvinder, det er Eder sagt, I skal jer Mænd adlyde«. Naar saa Bruden er bragt til Sengs, danser Mændene en adstadig Dans med Brudgommen og synger; »I Dannemænd, enhver for sig, som ejer Ægtemage, se til, at I lemfældelig Husholdningsaaget drage.« Iøvrigt svarer Lynghyes Beskrivelse aldeles til Landts.

Som før omtalt, gaar Dansen livligst om Vinteren, men ogsaa til andre Tider af Aaret dyrker Færingerne deres Yndlingsfornejelse. Naar blot en Snes Færingere ere samlede,

falder det saa naturligt at slutte Dansekæden, selv om man befinder sig under aaben Himmel. Nationaldansen er i det hele taget saa fastgroet hos Færingerne, at den sikkert, — trods den moderne Kultur, der nu trænger ind over Øerne — har en lang Levetid for sig.

I »Geschichte des Tanzes in Deutschland« nævner *Böhme* Færingernes Kæde under Omtalen af Germanernes ældste Danse. *Böhme* synes imidlertid kun at have et meget flygtigt Kendskab til den færøske Dans, og anfører ikke Skygge af Bevis for, at denne skulde være opstaaet i Oldtiden. Langt rimeligere er det at sætte den i Forbindelse med de middelalderlige Kædedanse, der i 13—14. Aarhundrede kendtes næsten hele Eropas over.

I Trubadurtiden var den saakaldte »*Carole*« almindelig i Frankrig. De dansende tog hinanden i Hænderne, saa at de dannede en Kæde, der enten kunde være sluttet eller aaben. I Begyndelsen synes Carolen udelukkende at have været udført af unge Kvinder, medens Mændene stod udenfor og saa til, men allerede saa tidligt som i 11te Aarhundrede hører vi om, at Mænd dansede med. Til Dansen blev der afsunget Sange med Omkvæd (*Caroles, chansons de carole*) — i Frankrig mest lyriske — og der berettes om, at en enkelt i Kredsen sang for, medens Resten »svarede« o: sang Omkvædet. Undertiden var der tillige Instrumentalldsagelse, men lige saa hyppig traadtes Dansen til Sang alene. Dansen blev nemlig *truadt* i Modsætning til den livlige »springale«.

De dansende bevægede sig fra venstre til højre. Den bekendte middelalderlige Prædikant Jakob fra Vitry, der i det hele taget har et skævt Øje til Dansen og sammenligner den Dame, der synger for, med Klokkekoen i Hjorden, karakteriserer saaledes Kædedansen som en Cirkel, hvis Centrum er selve Djævlen, og som drejer sig til venstre, fordi alle Deltagerne danser mod den evige Død.

Alt tyder paa, at Kædedansen har udbredt sig med rivende Fart over Evropa. I Tyskland, hvor den dansedes af Minnesangerne, kaldtes den »Tanz« i Modsætning til den lystige »Reihen«, der svarede til Franskmændenes »springale«. Denne »Tanz« har ofte været yderst gravi-

tetisk og udførtes undertiden i et saa langsomt Tempo, at Fordanseren var i Stand til at bære et fyldt Vinglas paa Hovedet. I Reglen blev Dansen ledsaget af yndefulde Ge-bærder, men kunde dog ogsaa give Anledning til megen Moro; en Minnesanger fortæller for Eksempel om, hvorledes man under Dansen kan faa Lejlighed til at trykke sin Skat i Haanden eller træde Damen paa Kjolesømmen.

Borgdansen trængte utvivlsomt ogsaa ned i Befolkningens lavere Lag. Minnesangerne fortæller i ethvert Fald om, hvorledes de af Interesse for Borgerdøttrene og Landsby-skønhederne var Gæster ved Folkets Gilder. Det tyske Folk tog nemlig ivrigt Del i Dansens Glæder i det 12te og 13de Aarhundrede. Man dansede, hvor Lejlighed gaves, paa Engen, i Stuer, i Kirkerne, trods Gejstlighedens Protest, og saa tidligt som i 14de Aarhundrede opførtes faste Dansehuse. I Almindelighed var det dog næppe den roligere Dans, der vandt mest Yndest; de mere vilde Springdanse som Firlefei, Heierlei eller Stampf, som ikke altid opfyldte Velanstændig-hedens Krav, har aabenbart i højere Grad tiltalt det jævne Folk.

I Danmark kendtes Kædedansen jo ogsaa (jvf. J. Stenstrup: »Vore Folkeviser«). Kæden synes her tit at have været aaben; Forsangeren har i det mindste ikke kunnet været med i en lukket Kæde, naar han, som det undertiden hedder i Folkeviserne, holdt en Krands eller et Drikkekar i Haanden. — —

Det ses let, at den færøske Dans paa ethvert Punkt minder om Carolen. Kæden, Solosangen, Omkvædet, Bevægelsen til venstre, de rolige Dansetrin — alt møder vi igen hos Færingerne, og endelig har de ældste Melodier til færøske Dansekvad en lignende Rytmiik som den, der findes i de faa franske og tyske Danseviser, som er bevarede fra Middelalderen.

I vore Dage findes der hist og her Kædedanse, som velsagtens staar i en vis Forbindelse med de middelalderlige — saaledes i det vestlige Frankrig og flere Steder i Tyskland — men, saa vidt vides, har Dansen i sluttet Kreds intetsteds bevaret saa meget af sin oprindelige Skikkelse som paa Færøerne.

II.

Færøsk Kvaddigtning.

HVAD er det saa for Kvad, Færingen den Dag i Dag foredrager som Akkompagnement til Dansen?

Han synger om Sigurd, der dræbte Ormen Fafner, og paa sin vælige Ganger Grane red gennem Ilden til Brynhild; han synger om den rænkefulde Högni (Hagen), om Sigurds Drab og Gudruns Hævn. Kort sagt: En stor Part af de Begivenheder, som fortælles i Eddaerne, i Vølsunga-saga og Niebelungenlied og som i vor Tid atter er fremdragne gennem Richard Wagners Musikdramer, lever endnu i Folkemunde paa de afsides Øer.

Andre Fortidskvad berette om Karl Magnus og hans Kæmper, om norske Konger og Sagahelte, og danske Skikkelser som Tove og Dronning Dagmar træffer vi ogsaa i den færøske Digtning. Ved Siden af Sangene i Landets eget Sprog har den danske Folkevise fundet en Hjemstavn paa Færøerne, og er i de sidste Aarhundreder sungne Side om Side med det nationale Epos.

Siden Middelalderens Dage har disse Kvad forplantet sig mundtligt fra Slægt til Slægt; de udgjorde Befolkningens eneste aandelige Næring, og indtil den nyere Tid bestod Ungdommens Undervisning udelukkende i Tilegnelsen af Forfædrenes gamle Sagn og Sange. Det er derfor intet Under,

at mange Udtryk fra Kvadene har faaet en ordsproglignende Karakter, og at man endog nuomstunder hører Menigmand benytte Vendinger fra disse i daglig Tale. Som et kuriøst Eksempel kan nævnes, at en Kone, der vilde advare sin ikke helt ædruelige Mand mod Værtshuset, tog Afsked med ham i følgende Passus: »Rid ikke for langt ned mod Gjuka-gaard«, Formaning til Sigurd, da han forlader Brynhild og lokkes til Gudrun. Der er i det hele taget et vist poetisk Sving over Færingens Tale. Et Farvel besvares ofte med Hilsenen: »Gud give dig bliden Bør og god Sø«.

Færingernes store Fortidsskat er, saa at sige, først blevet opdaget for et Aarhundrede siden. Da en færøsk Student, *Jens Christian Svabo* 1781—82 foretog en Undersøgelsesrejse paa Færøerne, fik han Lejlighed til at samle adskillige Kvad, der blev omhyggeligt nedskrevne og afleverede til det kgl. Bibliotek, en Samling, som navnlig var af stor Betydning for Rasks Studier over færøsk og islandsk Sprog. Interessen vakttes dog først rigtig nogle Aartier senere, efter at Præsten *H. C. Lyngbye*, der paa Botanikens Vegne berejste Øerne, havde overværet den færøske Dans og hørt de hidtil ikke optegnede Sange om Sigurd Fafnersbane og hans Æt. Disse Kvad udgav Lyngbye 1822 og de vakte umaadelig Opsigt ved deres Fremkomst.

Nu blev der foretaget et større Samlerarbejde paa Færøerne, ved hvilket særlig Pastor *J. H. Schrøter*, Husmændene *Hans Hansen*, Fuglø, og *Johannes Klementsén*, Sandø, var virksomme. Den sidstnævnte afskrev en Mængde Kvad, der opbevares paa kgl. Bibliotek under Navnet »Sandoyarbók«, og endelig har Landkirurg *N. Nolsø* og især Provst *Hammershaimb* for et halvt Aarhundrede siden suppleret de nævnte Samlinger.

Disse spredte Optegnelser er blevet sammenføjede i det ypperlige haandskrevne Værk »Føroyja kvæði, corpus carminum Færoensium«, som skyldes *Sv. Grundtvig* og *Jørgen Bloch*. Det interessante Arbejde — 234 Kvad og Viser med c. 70,000 Vers —, er nøje beskrevet af Dr. phil. *Aksel Olrik* i »Arkiv for nordisk Filologi VI 1890 S. 246«. Den, der ønsker at stifte nærmere Bekendtskab med Færingernes ejendommelige Folkepoesi, kan henvises til det Udvalg, som

findes i følgende Bøger: *H. C. Lyngbye*: »Færøiske Qvæder om Sigurd Fafnersbane og hans Æt« Randers 1822, *V. U. Hammershaimb*: »Færøiske Kvæder I—II« Kbh. 1851—55 og »Færøisk Anthologi« Kbh. 1891. Tillige har Dr. phil *Jakob Jakobsen* udgivet Dele af Karlamagnuskvadene og tre andre Kvad i »Ársbók Førja bókafelags« Tórshavn 1900. —

Til de interessanteste og sikkert ogsaa ældste Digtninge hører **Kvadene om Sigurd Fafnersbane**. Digtningen, der falder i 5 Afdelinger, de saakaldte »táttir«, er affattet i 4-linede Vers, som alle synges med samme Omkvæd.

Første »Taat« »Regin Smed« skildrer Sigurds Ungdom, hans Besøg hos Regin, der istandgør Faderens itubrudte Sværd, hvorledes han dræber Fafner paa Gnitahede og rider bort paa Grane, der er bleven belæstet med Ormens Guld. 2den »Taat« »Ismael«, som kun staar i løs Sammenhæng med det foregaaende, beretter om Kæmpen Ismaels Bryllup med Sigurds Søster, ved hvilken Lejlighed Sigurd for første Gang træffer Brynhild. I »Brynhilds Taat« hører man om Sigurds Ridt gennem Ilden til Brynhild, hans Ægteskab med Gudrun, Brynhildes og Gudruns Trætte, og endelig fortælles, hvordan den krænkede Brynhild faar Gudruns Brødre Gunnar og Högni til at snigmyrde Sigurd. I 4de »Taat« ægter Gudrun Kong Atle og hævner sin første Ægtefælle Sigurd ved at lokke sine Brødre til sig og lade dem dræbe ved et Gæstebud. Og endelig sluttet med en »Taat«, hvori Aldrian, Högnis Søn, hævner sin Fader paa Atle, der lukkes inde i Guldbjærgen. —

Trods sin Bredde er det store episke Digt overmaade interessant at stifte Bekendtskab med. Der er ægte Malm i mange af de klangfulde Vers og Situationerne skildres ikke sjældent med stor dramatisk Kraft. Men nægtes kan det ikke, at man saavel i Sigurdkvadet som i de øvrige færøiske Kvad i Reglen savner en nærmere Karakteristik af de optrædende Personer, der ikke sjældent er halvt overmenneskelige Sagnskikkelser.

Færingerne lægger Hovedvægten paa en livlig Skildring af selve Handlingen, naturligt nok, da Kvadene ikke er Kunstpoesi, men maa bedømmes som Danseviser. Visen danner Akkompagnementet til Dansen, og den ofte tyngende

Bredde, de udtværede Detailskildringer forklares let ud fra Færingens Interesse for at holde Danselystigheden i Gang saa længe som muligt. Begrænsning er en Dyd, naar Talen drejer sig om Kunstdigtning; for Danseviser derimod gælder Reglen: jo længere, des bedre.

Men selv om det rent episke spiller Hovedrollen, forekommer der dog af og til — især i Sigurdkvadet — enkelte Vers, der med faa og fint tegnede Streger belyser en Side af vor Helts eller Heltindes Karakter. For Eksempel viser et Par Vers en interessant Dobbelthed i Brynhilds Væsen: Hendes Ære kræver Sigurds Død, og hun udklækker selv Mordplanerne, men samtidig gaar hun og græder over, at den Mand skal dø, som hun har elsket. Og om Gudrun fortælles det rørende Træk, at hun viser sin inderlige Hengivenhed for sin dræbte Ægtefælle ved at pleje hans Hest Grane. — —

Professor *P. E. Müller* fremsætter i sin Fortale til Lyngbyes Udgave af Sigurdkvadet den Opfattelse, at det skulde være c. 1000 Aar gammelt, en Anskuelse, der gaar igen hos yngre Forfattere.

Utvivlsomt har Traditionerne om Sigurdsagnet vel allerede i 11te eller 12te Aarhundrede haft fast Fod paa Færøerne, ligesom i de øvrige nordiske Lande, men Kvadet er sikkert langt yngre.

Først og fremmest taler Sproget og Stilen mod den tidlige Affattelse, idet Bogstavrim langt fra findes i den Udstrækning som i Oldtidskvadene, men kun som Reminiscentser. Endvidere maa man have sin Opmærksomhed henvendt paa Omkvædet, hvis Ordlyd er følgende:

Gráni bár gullið af heiði,
brá hann sínum brandi af reiði,
Sjúrdur vann af orminum,
Gráni bár gullið af heiði.

(Grane bar Guldet af Hede; han (Sigurd) svang sit Sværd i Vrede. Sigurd overvandt Ormen. Grane bar Guldet af Hede.)

Omkvædet hænger saa nøje sammen med Digtets Indhold, at det aabenbart er opstaaet samtidig med Digtet.

Kvadet har da fra første Færd været Dansekvad og ikke et fortællende Digt, der siden er bleven forsynet med Indledningsvers og Omkvæd. Hører Omkvædet oprindeligt med til Kvadet, kan dette i ethvert Fald først være blevet til efter det 13de Aarhundredes Begyndelse, da det er paa denne Tid, de episke Sange drages ind i Dansevisen.

Men Digtene maa utvivlsomt sættes endnu længere ned i Tiden.

Inholdet af Sigurds og Brynhilds Kvad tyder nemlig paa Afhængighed saavel af den nordiske Sagnkreds, som den foreligger i Vølsungasaga, der blev til i det 13de Aarhundredes Midte i Norge, som af den tyske Sagnkreds, der gennem nedertyske Sange og Sagn vandrede til Norden i 13—14 Aarh. og bl. a. optoges i Didrekssaga. Disse forskellige Kilder staa ikke løst sammenknyttede i de to Digte »Regin« og »Brynhild«, men er sammenarbejdede, saa at hver »Taat« danner en Enhed, og Sandsynligheden taler da for, at begge først er opstaaede henimod det 14de Aarhundredes Slutning, en Opfattelse der hævdes af tyske Forskere som Professor Golther og Dr. Jiriczek.

Högnis »Taat« er næsten udelukkende baseret paa de tyske Sagnkredse, hvorfor det rimeligvis maa være fremkommet endnu senere end de førstnævnte Afdelinger af Sigurdkvadet, og Digtningene om Aldrian og Ismal, lige som de øvrige Kvad, der staa i Forbinding med Sigurdsagnet, synes at støtte sig til de Æventyrberetninger, der i 14—15 Aarhundredre oversvømmede Nordens Lande.

Et andet Emne, der spillede en betydelig Rolle i Middelalderen, er Fortællingerne om Karl den store og hans 12 Jævninger. Denne berømte Hersker, der gennem sine Kampe med de hedenske Sakser kom i Forbindelse med Nordboerne, blev ikke længe efter sin Død en yndet Sagnhelt, om hvis Bedrifter der i 11—13de Aarh. verserede en Række æventyrlige Meddelelser. Særlig dvæler Sagnet ved den vilde Kamp i Roncesvalles (778) mod Saracenerne, ved hvilken Lejlighed de 12 Jævninger fandt Døden; blandt disse udmærkede særlig Roland sig, og denne drabelige Helt, der kunde spalte Klippevægge med sit Sværd og blæse saa højt i Luren, at Mure brast, berømmes saaledes i Kvadene, at

han kommer til at fordunkle selve Carolus Magnus. I de franske Heltedødsange staar Roland, som bekendt, paa en frem-skudt Plads, men ogsaa hos Nordboerne har Fortællingerne om Kejser Karl og hans tolv Kæmper vundet stor Udbredelse.

Paa Færøerne behandles Sagnene om »**Karlamagnus**« i en Række Kvad, hvoraf seks hører nøje sammen. »Geipa táttur« og »Runsivals strið« maa ubetinget regnes til de interessanteste; det først nævnte fortæller blandt andet om Karls vidunderlige Oplevelser i Konstantinopel, medens det andet skildrer Rolands Heltedød i Roncesvalles, og disse, saa vel som de øvrige »Taatter« holder sig nær op til den norske Karlamagnus Saga fra 13de Aarhundrede. Muligvis er Dele af det færøske Kvad paavirkede af et nu tabt norsk Digt, hvoraf der foreligger et Brudstykke om Roncesvalleskampen. Omkvædet i hele Karlamagnusserien er ligesom i Sigurd-kvædet knyttet nær til Handlingen og lyder i Oversættelse: »Ride de ud af Frankland med herligt Følge i Sadel. Han (Roland) blæste i Hornet Olivant i Runsival«.

Et andet, meget udbredt Kvad maa omtales i denne Sammenhæng, nemlig »Oluvu kvæði«: Kong Pippings (Pipins) Datter, Oluva, beskyldes for Utroskab mod sin Ægtefælle og kastes i Ormegaarden; hendes Uskyld kommer tilsidst for Dagen, Bagvaskeren, den djævelske Mylint, faar sin retfærdige Straf, og Oluva gaar i Kloster. —

Det ejendommelige Sagn, hvori den middelalderlige Gudsdom ofte fremdrages, er behandlet i en Afdeling af Karlamagnussagaen, den saakaldte Landrespátr, som den færøske Digtning, enkelte Vers undtagne, følger i alle Enkeltheder.

Blandt de øvrige Viser, der behandler sydlige Middelaldersagn, er der her kun Anledning til at nævne *Koralds Kvad*, der har en saa høj Alder, at Sproget ikke længer forstaas fuldt ud. — —

Foruden disse Æmner, der bekræftigede den middelalderlige Fantasi i de fleste mellem- og nordevropæiske Lande, har Færingerne modtaget en Mængde specielt norsk Stof. Undertiden er dette bearbejdet selvstændigt af Færingerne, men i de fleste Tilfælde har sandsynligvis norske Kvad ligget til Grund. Disse Kvad er da blevne hørte af Færing,

har vundet deres Bifald og er blevne overførte paa Landets Sprog med særlige færøske Tilføjelser

De laante færøske Kvad er gennemgaaende længere end deres Forbilleder, hvad enten disse er norske, islandske eller danske; Situationen udpensles og der tilføjes nye Træk, naar Handlingen bevæger sig paa et Omraade, der i særlig Grad tiltaler Færingen. Det er saaledes kuriøst at se, hvorledes den søvante Øbeboer dvæler ved Beskrivelser af Skibsfart, og tillige har Færingen en Svaghed for vældige Kampe, hvor Heltene slaas i mange Dage og et urimeligt Antal Mennesker maa bide i Græsset. »Harra Pætur og Elinborg« og den utrykte Vise om »Pálnir Búgvasson« illustrerer træfende Færingens Forkærlighed for en vidtløftig Behandling af de anførte Æmner.

Af **Kvadene med norsk Stof** skal her kun anføres »*Hermundur illi*« og *Margretekvadet*, der giver et Støttepunkt for Bestemmelsen af Tidspunktet for Kvadlitteraturens Fremkomst.

»Frúgvín Margreta« er foranlediget ved en historisk Begivenhed (jvf. Munch: Det norske Folks Historie II S. 195, 344). 1290 drog Kongedatteren Margrete, Erik Præstehaders Datter til Skotland for at giftes og blev ledsaget af flere Personer, bl. a. af Fru Ingebjörg Erlingsdatter. Margrete døde paa Ørkneyøerne og hendes Lig førtes til Bergen, hvor Kong Erik undersøgte dets Identitet og lod Prinsessen bisætte i Katedralkirken. Ti Aar efter ankom en tysk Kvinde til Bergen, der udgav sig for Margrete, som skulde være solgt af Fru Ingebjörg paa Rejsen til Skotland. Falskneriet blev imidlertid snart opdaget, den tyske Kvinde sat i Fængsel og siden brændt paa Nordnæs ved Bergen. Men Folket troede Historien om Prinsessesalget, man ansaa den falske Margrete for Helgeninde og valfartede til det Sted, hvor hun havde lidt Døden, saa at Gejstligheden allerede 1320 maatte udstede Forbud herimod, dog uden synderlig Virkning.

Den færøske Vise, der skildrer Sagen ud fra den folkelige Opfattelse, har et saa nøje Kendskab saa vel til Begivenhederne som Skuepladsen for disse, at Prof. Gustav Storm sikkert har Ret, naar han hævder, at Visen stammer fra Samtiden eller den nærmeste Generation efter. At et norsk Digt ligger til Grund for det færøske, er rimeligt, da man

ved, at der i 16de Aarhundrede har eksisteret et saadant om »Maritte paa Nordnæs«.

Visen om den ustyrlige Hermundur illi (o: den onde) er sikkert den samme som et norsk Kvad om denne Skikkelse, idet Begivenhedernes Rækkefølge stemmer overens paa næsten alle afgørende Punkter, og flere Vers gaar temmelig ordret igen i den færøske Form. —

En 3dje Gruppe Kvad har **islandske Motiver**. Island og Færøerne stod i et intimt Forhold i Middelalderen, da de meget rejsende Islændere benyttede Øerne som en Mellemstation paa Farten mellem deres Hjemstavn og Norge, og Færingerne havde saaledes rig Anledning til at stifte Bekendtskab med den islandske Prosalitteratur og Poesi. Sagaerne har inspireret Færingen til mangt et Kvad: Motivet til »*Kjartans táttur*« er hentet fra »Laxdælasaga«, »*Tormann skald*« beretter om Tormod i »Fostbræðrasaga«, *Gunnars Kvad*, der dog næppe staar i Forbindelse med det islandske »fornkvæði« over samme Æmne, drejer sig om Gunnar fra Hliðarendi, der omtales i Njáls Saga. Stoffet til »*Gátu ríma*« er hentet fra Hervørs og Heidreks Saga, og Kvadet om *Kong Alf*, staar i Forbindelse med Alvssaga.

Ofte er det de æventyrlige Sagaer, Færingerne har anvendt i deres Kvad. Det utrykte »*Seyðaríma*« (Faarerimet) om den unge Tords Bryllup hos Risen, en Højtidelighed, der ender med en heftig Kamp, — hvoriblandt andre Nornegest, en af Færingernes mest yndede Sagnfigurer, deltager —, holder sig nær til den fantastiske »Bárðarsaga«. Lignende Kampe mellem Riser og Mennesker genfindes i Kvadene »*Ormar Tórolvsson*« og »*Brúsa Jökil*«, der begge er byggede over den islandske »Pátrr Orms Stórolfssonar«. I disse Kvad optræder Olaf Trygvason, der ligesom Olaf den hellige har staaet for den færøske Bevisthed som en halv mytisk Skikkelse.

Ofte er det blot Stoffet til Viserne, der er hentet fra Island, men tillige har Færingerne modtaget adskillige islandske Æmner i Viseform. Hertil sigter flere af Kvadernes Ytringer som »Eitt er frøðið ur Íslandi komið«, »ein er ríman ur Íslandi komin« eller »sigst í Íslandsskjaldri«.

Blandt Laanene fra Island maa det religiøse Digt »*Ljómur*« ikke glemmes »Ljómur« blev skrevet af den islanske Biskop

Jon Arason, der henrettedes 1550. Uagtet Digtet er en Slags Trosbekendelse, har det hyppig været brugt i Dansestuen. Som tidligere bemærket er det jo almindeligt ved Bryllupper at danse til Sange, der minde stærkt om Salmer, og Legendesviser som Visen om »*Sankti Niklas*« eller »*Rudisar visa*« vandt stor Yndest i tidligere Tid. —

Da der i Middelalderen kun var ringe Forskel paa Sproget i de skandinaviske Lande, paa Island og Færøerne, er det intet Under, at en Vise let kunde blive Fælleseje Dette gælder f. Ex. »*Torkils Døttre*« og »*Harperimet*«.

Endelig nogle Eksempler paa færøske Kvad, der har deres **Kilde i Danmark**. Færingerne kendte allerede i den tidligere Middelalder rigtig godt til danske Forhold — Danmark og Norge udgjorde jo eet Rige — og en Overføring af en dansk Vise gik meget let for sig, da Sprogene stod hinanden saa nær.

Særlig har Færingen interesseret sig for den danske historiske Folkevise; der foreligger saaledes Fragmenter af Viser om »*Valdimann og Sofia*« og »*Valdimann og Tóva*«, der begge er overleverede i en Sprogform, som staar den danske nær, og en saa yndet dansk Viseskikkelse som Dronning Dagmar har været meget populær paa Færøerne, hvor hun i Kvadet hedder »*Frú Dagmoy*«.

»*Harra Pætur og Elinborg*«, som skal omtales i en anden Sammenhæng, er en udvidet Bearbejdelse af den danske Vise »Stolt Ellensborg«, og den meget yndede »*Flóvin Bænadiktsson*« stammer ogsaa fra Danmark, hvor den bærer Titlen »Flores og Margrete«.

— Foruden de færøske Kvad har *den danske Folkevise i dansk Sprogform* floreret paa Færøerne og lever der endnu den Dag i Dag. *Luc. Debes* skriver 1673: »Den største Part kunne fast alle gamle Kæmpeviser, icke aleene af den gamle Kæmpe-Bog; men end ocsaa mange andre om de norske Kæmper som mueligt hos andre ere forglemte, oc her ere udi frisk Hukommelse oc bruges ideligen i deris Dantz.«

Ved de norske Kæmper sigter Debes muligvis til de færøske Kvad, der jo for en stor Dels Vedkommende har norske Æmner, og ved Omtalen af »den gamle Kæmpe-Bog« til Anders Sørensen Vedels »Hundrede udvalde danske Viser«,

der udkom 1591. Usandsynligt er det ikke, at denne trykte Samling hurtig er naaet op til Færøerne, — allerede i 16de Aarhundrede forlenedes Handelen til Danske og fra dette Tidspunkt kom Færingerne til at staa i et lige saa nært Forhold til Danmark som til Norge.

Peder Syvs Visebog har været og er endnu meget udbredt blandt Færingerne, der i det hele taget synge de danske Viser med en Text, som i Reglen stemmer vel overens med Peder Syvs. Adskillige Viser er saaledes modtagne gennem trykte Udgaver, men ved Siden heraf har en Del Viser forplantet sig gennem Tiderne ad Traditionernes Vej, og er vel komne til Færøerne før de trykte Udgaver. I »Danmarks gamle Folkeviser« tager Svend Grundtvig meget Hensyn til de færøske Varianter.

Spørgsmaalet om *Tidspunktet for Dansekvadets Komme til Færøerne* lader sig ikke afgøre med Bestemthed. Af de nu eksisterende Kvad, gaar de ældste, — bl. a. Margretekvadet — ikke længere tilbage end tidligst til det 14de Aarhundredes Begyndelse, men usandsynligt er det jo ikke, at mange gamle Digte er gaaede tabt og at Dansekvadene allerede tidligere har vundet Indgang. Eet synes dog givet, nemlig at Kvadlitteraturen har naaet sit Højdepunkt i det 14de Aarhundrede; Færingerne kommer i dette Aarhundrede i et nyt, intimere Forhold til Omverdenen, da Hansestæderne har overtaget Handelen paa Øerne, og Tyskland har saaledes rimeligvis haft en vis Indvirkning paa Færingens Valg af Kvadstoffet (f. Eks. Sigurdkvadet) og mulig ogsaa bidraget sit til Udviklingen af den færøske Musik. —

Dansen og Dansekvadene har Færøerne sikkert faaet gennem Norge. Foruden Norge kan der kun være Tale om Island, men herfra har den færøske Dans næppe sin Oprindelse. De islandske Vikivaker, der efter Biskupasaga og Sturlungasaga allerede fandtes paa Øen i 12te Aarhundrede, synes ikke at have noget tilfælles med den færøske Dans. Af de faa og sparsomme Efterretninger, man har om disse Vikivaki, fremgaar det, at Modsætningen mellem de to Køn har spillet en stor Rolle i Dansen, der udførtes un-

der Afsyngelsen af de saakaldte mansøngskvædi. Der maa vistnok adskilles mellem Vikivaki og egentlig Kædedans, hvortil der er afsunget Kvad som de færøske. Og det er vel sandsynligt, at Kædedansen omtrent samtidig er trængt ind paa Færøerne og Island og kommet sydfra over Norge.

Ganske vist er adskillige færøske Kvad enten direkte overførte fra Island, eller behandler islandsk Stof, men det beviser blot, at Vexelvirkningen mellem de to Lande har strakt sig til at omfatte Poesien, hvilket var naturligt, efter at den episke Dansevise havde vundet fast Fod begge Steder.

Den Omstændighed, at de færøske Omkvæd saavel med Hensyn til Form som Indhold saa paafaldende minder om de islandske, behøver ikke at tyde paa, at Færøerne oprindeligt har faaet Dansekvadene fra Island. Omkvædene til de *norske* Folkeviser har nemlig ogsaa meget tilfælles med de færøske, og adskille sig ligesom disse fra de danske Omkvæd dels ved deres Længde, dels ved hyppigere at staa i nøjere Forhold til Visens Indhold. Et ganske karakteristisk Eksempel paa Færingernes og Normændenes Forkærlighed for lange Omkvæd giver en Vise, der paa norsk bærer Titlen: »Her Per i Riki,« paa dansk: »Stolt Ellensborg« og i færøsk Gengivelse »Harra Pætur og Elinborg«. Visen fortæller om, hvorledes Hr. Peter forlader sin Brud, (norsk: Kersti, dansk: Ellensborg, færøsk: Elinborg), glemmer hende i et fremmed Land og vil ægte en anden. Elinborg er imidlertid draget ud for at lede efter ham, forklædt i Mandsklæder, og kommer til Hr. Peter, just som Brylluppet skal staa. Peter forlader nu strax Brudehuset og følger den kække Elinborg. Den færøske Vise er sikkert en noget udtæret Gengivelse af den danske, hvorimod det maa anses for højst tvivlsomt, om Sv. Grundtvig har Ret i at anse den norske Vise for en Udløber af den danske. Den norske Vise med sin sammentrængte Handling gør et anderledes helstøbt Indtryk end den danske, hvis Afvigelser ikke tilfører Handlingen noget betydningsfuldt Moment. Omkvædet i den norske Vise staaer i nøje Samklang med Visens Indhold: »Han er ikke god at vente, den Svend, som aldrig kommer hjem. Nu længes mig!« Den danske Vise har i alle Opskrifter med Undtagelse af een, der mangler Omkvæd, kun følgende Strofe: »Og nu

da længes mig!« hvorimod Visen i den færøske Form igen faar langt Omkvæd: »Nu lyster mig i Dansen at gaa, mens Roser og Liljer de gro vel!« —

En overvældende Del af de ældste færøske Kvad peger ikke hen paa Island, men paa Norge, et Land, Færingerne kom i nær Berøring med. Særlig fra Bergen blev Handelen stadig drevet paa Færøerne, og Bergen var i Middelalderen et af Knudepunkterne i Norden, hvor der modtoges mange Paavirkninger sydfra, navnlig fra Tyskland (Hansestæderne).

Der er saa meget større Sandsynlighed for, at Dansen og Kvadene er indførte fra Norge, som Shetlandsøerne fik deres Dans og Dansekvad herfra. Shetlandsøerne og Færøerne maa nemlig paa de Tider regnes under eet, ikke blot geografisk, men ogsaa politisk, idet den norske Konge Hakon Hakonsen i 13de Aarkundrede gjorde de to Øgrupper til eet Lagdømme, det vil sige, de fik en fælles Lagmand til Overhoved, og hørte efter den Tid sammen indtil Shetlandsøernes Pantsættelse til Skotland 1469. Den shetlandske Handel blev drevet over Bergen; et af Indløbene til Bergens Havn bærer den Dag i Dag Navnet Hjeltefjorden (∴ Shetlænderfjorden), et eklatant Bevis paa, hvilken Betydning Shetlænderne har haft i denne By i fordums Tid.

Dr. phil. J. Jakobsen oplyser i »Det norrøne Sprog paa Shetland« Kbh. 1897, at en lignende Dans som den færøske fandt Sted paa Shetlandsøerne indtil Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. En engelsk Rejsende Low, der i 1774 opholdt sig paa Øerne, omtaler denne Runddans, der udførtes under Afsyngelsen af gamle Kvad ligesom paa Færøerne, og disse Kvad, om hvilke vi kun har sparsomme Efterretninger, da de er forsvundne efter Dansens Ophør, stammede fra den tidligere Middelalder og havde norske Æmner. Saaledes skriver Low: »De fleste af deres Sagn og Fortællinger angaar Norges Historie; det øvrige Evropa kender de saa godt som kun af Navn, hvad der foregaar i Norge, kender de som deres Fader- vor.« Især har, som Robert Sibbald meddeler for et Par Hundrede Aar siden, Hellig Olaf optraadt i Shetlændernes Sagn og Kvad; ogsaa paa Færøerne indtog denne Helt en fremskudt Plads i Folkets Bevidsthed, og Sporene af Hellig Olaf-Dyrkelsen er ikke udslattede endnu, idet Olaidagen — der forlængst

er afskaffet i Norge — regnes for Færingernes største Festdag.

Det eneste bevarede, først for nylig udgivne, Shetlandskvad, der bærer Titlen »Foulavisen« eller »Hildinakvadet« beskæftiger sig med Æmner, der hænger sammen med det tyske Gudrunkvad og er behandlet i Norge i Snorres Edda. Som man kunde vente, stemmer Kvadet vel overens med den norske Tradition.

Det maa saaledes anses for givet, at Dansen og Dansekvadene er komne til Færøerne over Norge, og hvad Tidspunktet angaar har man afgjort haft Kvad i det 14de Aarhundredes Begyndelse, medens det maa staa hen, om Dansen allerede tidligere er naaet derop.

Til Slut en Omtale af *den færøske Skæmtedigtning.*

Foruden de mere alvorlige Kvad eier Færingerne en Række Spotteviser, der for det meste er af rent lokalt Indhold. Færingen har af Naturen en hel Del Humor og mangler ingenlunde satirisk Evne. Det hænder ofte, naar en eller anden har gjort sig særlig latterlig, at en Færing føler sig inspireret til at besynge dennes Daarskaber i en »Taat«, et Udtryk, der, som førnævnt, oprindeligt har betegnet en Underafdeling af et større Kvad, men siden hen bruges om mindre Kvad, specielt Skæmteviser.

Digteren har i Almindelighed ingen Medlidenhed med sit Offer, men hudfletter det uden Skaansel, og undertiden gaar Forfatteren saa raffineret til Værks, at han foredrager Visen for første Gang ved en Lejlighed, hvor den besungne selv er tilstede. Digteren sørger da for, at vedkommende, som ikke aner mindste Uraad, faar Plads i Dansen mellem et Par haandfaste Karle; midt under Lystigheden tager Digteren fat paa Spottevisen, og den angrebne Part maa blive ved at danse og høre Visen til Ende, hvad enten han vil eller ej. Slaar Visen an, kan den Person, der er Genstand for Satiren, vente at faa den at høre ved alle Vinterens Dansegilder, og han har kun den Udvej at digte en »Taat« om sin Modstander.

En af de bekendteste ældre »Taat« er »*Bróka táttur*«

fra Midten af 18de Aarhundrede, der meget pudsigt skildrer en uheldig Fiskers Kalamiteter.

Spotteviserne beskæftiger sig ikke altid med Enkeltmand, tit drejer de sig om opsigtsvækkende Begivenheder paa Øerne, og ikke sjældent har Færingerne gennem deres »Taatter« opponeret mod administrative Forhold.

Til denne sidste Gruppe hører det berømteste satiriske Digt »*Fuglekvadet*«, digtet 1807 af *Poul Nolsø*, som har spillet en stor Rolle i Kampen for Ophævelsen af Monopolhandelen, der efterhaanden havde bragt Folket i en elendig materiel Forfatning. Nolsøs Liv og Kamp for sine betrængte Landsmænd er udførligt behandlet i »Historisk Tidsskrift 6 R III.« af Dr. J. Jakobsen, der tillige har udgivet *Fuglekvadet* med Kommentar.

I dette Digt retter Nolsø sin hvasse Satire mod den daværende Kommandant, Landfogeden, Handelsforvalteren og Sysselmanden, der fremstilles som Rovfugle, mens han sammenligner sig selv med Strandskaden, som ved sine gennemtrængende Skrig søger at advare de angrebne Smaafugle. Digtet, der er holdt i glimrende Billeder fra Søfuglenes Liv, — som Nolsø kendte til Punkt og Prikke, — vandt hurtig vid Udbredelse gennem skrevne Exemplarer, — et Trykkeri ejede Øerne ikke paa de Tider. Overalt vakte Sangen enorm Opsigt; den blev foredraget i alle Dansestuer, Børnene gik og sang den paa Gaden til stor Ærgrelse for de i Versene skildrede Embedsmænd, og flere af Kvadets Udtryk er den Dag i Dag staaende Talemaader. Strandskaden er blevet Symbolet for den Færing, der arbejder paa sine Fødeøers Vel, og ganske forstaaeligt har man indsyet Billedet af denne Søfugl paa den færøske Fane.

Iøvrigt er Nolsø Forfatter til en Række »Taatter« af mindre alvorlig Karakter, blandt hvilke Færingerne særlig ynder »*Jákup á Mön*«, en fornøjelig Vise om et mislykket Frieri, samt den meget personlige »*Fruntatáttur*« hvori der gøres Nar ad de unge Piger, der havde anlagt Pandehaar.

Foruden Nolsø har Færingerne kun haft een betydeligere Digter i nyere Tid, nemlig *Jens Kristian Djurhuus* i Kollefjord paa Strömö, Nolsøs yngre samtidige. Ved at granske i de gamle Sagaer fik Djurhuus Æmner til sine enkle, ma-

lende Skildringer, der er skrevne i den ældste færøske Stil. Stor Popularitet nyder Kvadene »*Ormen den lange*« og »*Sigmundkvadet*« om Færingernes Nationalhelt Sigmund Brestesön. Ofte er Omkvædene og næsten altid Melodierne til de nyere Digtninge hentede fra ældre Kvad.

De første Tiaar i 19de Aarhundredes anden Halvdel frembragte Færøerne ingen nævneværdig Poesi. Den nye Tid, der indtraadte efter Frihandelens Indførelse gav Folket andet at tænke paa.

I den allernyeste Tid har der imidlertid begyndt at udvikle sig en moderne Poesi, der synes at forlade de af Forfædrene anviste Baner. Den færøske Nationalsang skyldes Provst *F. Petersen*; *R. C. Effersø* er Forfatter til en Del fortrinlige lyriske Digte og et Par endnu utrykte Dramer, og *Johannes Paturson* har skrevet gode Lejlighedsdigte.

Disse Mænds Arbejde betegner højst sandsynligt Indledningen til en ny Litteraturperiode hos det af Naturen saa poetisk begavede Folk.

III.

Sangen paa Færøerne.

DEn historiske Musikforskning har navnlig i de senere Aartier haft Opmærksomheden henvendt paa den verdslige Musik i Middelalderen. Herhjemme har, som bekendt, Docent, Dr. A. *Hammerich* foretaget indgaaende Studier vedrørende islandsk Musik, og den danske Folkevise er blevet behandlet af Organist *Th. Laub*.

Mærkværdigt nok har den færøske Musik hidtil ført en temmelig ubemærket Tilværelse. Man har ikke engang udført det forberedende Arbejde for en videnskabelig Undersøgelse af de tonale Forhold paa Færøerne, nemlig Nedskrivningen af Melodierne, som de foreligger i Folkemunde. Medens den skandinaviske Folkemusik optegnedes i Løbet af det svundne Aarhundrede, er Færingernes Melodier holdt i Live gennem mundtlig Tradition, paa ganske enkelte Undtagelser nær.

Den første færøske Melodi, der blev udgiven, hører til Sigurdkvadet. Den findes i Lyngbyes »færøiske Qvæder« med Overskriften: »Den gamle Melodi til Sjúra Qvêai (Sigurd Kvad), optegnet i Kjøbenhavn ved *F. A. Winding* d. 6te Februar 1818 efter Færøeren Povl Jonsens Sang; med Harmoni af Grønland.« Den Melodi, der nu bruges til Kvívíks-táttur findes i *R. Jensen's* »Ljómur Kbh. 1869« og endvidere

har *Berggreen* 3 Melodier i sine Folkeviser: Sigurd Kvadet efter Exam. jur. Niels Winther, Gjest ved Lægen N. Nolsø (1848) og Oluva Kvadet efter en Optegnelse af Professor *H Rung*, der ogsaa selv har udgivet denne Melodi til Plougs Tekst: »Paaskeklokken kimede mildt«.

Som man kunde vente, er *Berggreens* Optegnelser ikke helt paalidelige. Han er gaaet ud fra, at Melodierne — som han udsætter med Akkompagnement — skulde nedskrives i moderne Tonarter og tillige er Rytmen hos *Berggreen* helt forkert, idet han kun har nedskrevet Sangene efter Enkeltmands Foredrag, men ikke hørt dem synge til Dans.

Hos *Berggren* kan man alligevel saa nogenlunde kende Sangene igen, hvilset ikke er Tilfældet med de Melodier, Franskmanden *M Raymond Pilet* udgav i sit Hefte »Rapport sur une mission en Islande et aux îles Féroë, Paris 1896«. Hr. Pilet nærer nogle vidunderlige Forestillinger om nordisk Folkeliv, Litteratur og Musik og hans Gengivelse af færøske Folkemelodier er — fraregnet de faa, han har modtaget i Manuskript af enkelte musikkyndige Færinger, — saa ødelagte, at Færingerne ikke kan kende dem igen. Endelig har Redaktør F. Opffer offentliggjort enkelte Kvadmeler i »Nord og Syd« og »Musik for de Tusind Hjem.«

Naar undtages den Piletske Samling er det saaledes kun yderst faa Melodier, der hidtil har foreligget i Trykken. Og dog frembyde de færøske Sange ganske særlig Interesse, fordi de den Dag i Dag eksisterer som Danseviser, hvorved de har bevaret mere af det oprindelige end de skandinaviske Landes Folkemusik, der nedtegnedes længe efter Dansens Ophør.

Man kan i det hele taget ikke se bort fra Dansen ved en Undersøgelse af et Lands Folkemusik. Det er Dansen, der holder sammen paa Digtet og Musikken, — der oprindeligt er et ret underordnet Led, hvis Hensigt nærmest bliver at markere Digtets Rytme. Saasnart Dansen forsvinder, forvanskes Digtet, da de dansende ikke længer kontrollerer Gengivelsen, og den rytme-faste Dansevise gaar i Enkeltmands Haand over til at blive en Romance, som foredrages efter For-godtbefindende.

En anden Omstændighed, der i høj Grad har bidraget

til Bevarelsen af mange gamle Træk i Melodierne, er Færingernes fuldstændige Ukendskab til Instrumentalmusik. Dansen har altid kun haft Sangen til Akkompagnement, og Instrumenter synes i det hele taget ikke at have eksisteret paa Øerne. Først i 19de Aarhundrede har man nu og da hørt en Violin, et enkelt Klaver er ankommet til Thorshavn, og hist og her bygges et Orgel. I Middelalderen var Orgler næppe i Brug; ganske vist findes en Mængde Kirkeruiner fra den katolske Tid, men de viser, at Bygningerne har været alt for smaa til at kunne rumme et Instrument.

Efter al Sandsynlighed er en stor Del af de Melodier, der stadig synges paa Færøerne, i Grundtrækkene lige saa gamle som Kvadene, altsaa fra 14—15de Aarhundrede. Der er nemlig ikke megen Rimelighed for, at ret mange Kvad i Tidernes Løb skulde have skiftet Melodi hos dette strængt konservative Folk, der i Aarhundreder har staaet paa samme Stade. Det viser sig da ogsaa, at adskillige Melodier — trods alle Forvanskninger — har bevaret et meget gammelt Præg, og deres Forbindelse med Kirketonarterne er let at faa Øje paa

At al middelalderlig Folkemusik for en Del er baseret paa det gregorianske Tonesystem, er vel hævet over al Tvivl, men paa den anden Side maa man vist være forsigtig med at søge en Rekonstruktion af ældre Folkemelodier ud fra dette Tonesystem alene, da det er notorisk, at Middelalderens verdslige Musik undertiden gaar sine egne Veje.

Blandt de i Musikbilaget meddelte færøske Melodier har særlig den første halve Snes — af hvilke 1—3 hænger nøje sammen — bevaret meget af den ældre Musiks Ejendommeligheder. Paafaldende er Ligheden mellem Melodien til Sigurdkvadet og »L'homme armé«, den kendte Folkemelodi, de berømteste Mestre siden Dufay har benyttet som Tema for deres Messer.

Spørgsmaalet om den færøske Musiks Værdi, Ejendommeligheder og Forhold til andre Landes Folkemusik skal imidlertid ikke undersøges her, da det falder uden for Bogens Ramme. Melodierne er nemlig nedskrevne, som de synges den Dag i Dag, og der er ikke gjort noget Forsøg paa en Rekonstruktion.

Dog maa bemærkes, at Noteringen er foretaget med Kritik. Hver Melodi er sunget af flere herboende Færinger, og af de derved fremkomne Varianter er *de* foretrukne, der bar det ældste Præg. Paa den anden Side er ikke en eneste Modernisme strøget, ifald der herskede Enstemmighed. Den herved fremkomne Form af Melodien er da atter sammenlignet med Færingernes Sang under Dansen.

Medens alle var saa temmelig enige om Melodien til Omkvædet, blev selve Visen gengivet med adskillige Variationer. Forholdet har aabenbart fra de ældste Tides været det, at det musikalske Tyngdepunkt laa i Omkvædet, som udførtes af alle de dansende, medens Forsangeren kunde synge selve Visen saa temmelig ad libitum. Om egentlig Sang kan der i Begyndelsen ikke være Tale. Texten var jo det vigtigste; Hovedsagen blev at faa denne udtrykt saa klart og tydeligt som vel muligt og den musikalske Gengivelse fik Karakter af en Slags Psalmodieren. Versene i de færøske Kvad er tillige saa uregelmæssige, at Forsangeren nødes til at behandle Melodien frit; kun er han i sin Sangdeklamation tvungen til at holde Takten, for at der ikke skal komme Uro i Dansen, der altid gaar med en beundringsværdig Præcision.

Nuomstunder synger, som omtalt, oftest alle Deltagerne hele Sangen. Der er derfor kommen lidt mere Fasthed, end der oprindeligt har været, i den korte Vises Melodi, men det er dog først i Omkvædet, Sangen lyder nogenlunde ens.

Som meddelt i det foregaaende, har en Mængde danske Folkeviser holdt sig paa Færøerne til vor Tid, og synges endnu til Dans. Melodierne, der i mangt og meget adskille sig fra de færøske, stammer utvivlsomt fra Danmark, og har sikkert ofte, paa Grund af Forbindelsen med Dansen, bevaret flere ældre Træk end de, der er nedskrevne her i Landet, om end enkelte undertiden er blevne noget omformede paa Færøerne.

Kuriøst nok skyldes en Del af de danske Folkevisemelodier, der findes i de trykte Samlinger, færøsk Tradition.

I Nyerups og Rahbeks »Udvalgte danske Viser V« aftrykkes Uddrag af Breve fra de Mænd, der har meddelt Melodier til Viserne. Her hedder det blandt andet: »Til

disse Melodiers Historie hører ogsaa den Omstændighed, at de, som Hr. Pastor Strøm har leveret — *og de er ikke faa* — dem har han alle nedskrevet efter som de bleve ham fore-sungne af Hr. Løjtnant og Revisor Born paa Frederichsværk Hr. Born har, som Færøenser havt den bedste Anledning til at kunne Tonen til mange Kæmpeviser, da disse intetsteds i Kongens Riger og Lande synges saa hyppigt som paa Færøerne«. Og siden hedder det: »Ved deres Gilder og Bryllupshøjtideligheder, saavel som ved deres Lystigheder hver Hellig- og Søndagsaften fra Jul til Fastelavn, fornøje Færøboerne sig med Dans, ledsaget af Sang, og denne Sang bestaar dels i Peder Syvs danske Kæmpeviser og dels i Romantser i deres eget Lands Dialekt.«

Desværre findes Strøms Brev ikke blandt Nyerups efterladte Papirer paa Universitetsbiblioteket. Det kunde ellers have været interessant at faa konstateret, hvilke Melodier han havde leveret.

Berggreen har i sin Melodisamling optaget 9 Viser af færøsk Tradition. En enkelt af disse »Ole Morske« er ikke af dansk Oprindelse, men en norsk Sømandsviser, der forlængst er glemt i Norge, hvorimod den har holdt sig paa Færøerne, hvor den vel engang er indført i Dansestuen af en norsk Matros.

Adskillige af de danske Melodier, der er forsvundne her i Landet uden at være optegnede, lever endnu paa Færøerne. Dette gælder for Eksempel Melodien til »Dronning Dagsmars Død«, der findes i Musikbilaget i 2 Varianter.

Paa de fjærne Øer kan man sikkert foretage interessante musikalske Fund, der vil kunne belyse saavel færøsk som dansk Folkemusik. Og det er paa høje Tid, at Melodierne fæstnes paa Papiret. Sansen for Forfædrenes gamle Kvad synes at være i Aftagende, og moderne Viser begynder at vinde Indpas i Dansestuerne, hvor de fortrænger Fortidens ærværdige Melodier.

Ovenstaaende Afhandling om færøsk Dans, Kvadlitteratur og Musik gør selvfølgelig langt fra Fordring paa at være udtømmende, saa meget mindre, som en stor Del af Stoffet hidtil kun er fragmentarisk behandlet og derfor kunde trænge til en indgaaende Undersøgelse.

Af Hensyn til nærværende Arbejdes Art har jeg maattet indskrænke mig til at give en sammentrængt Fremstilling af Hovedpunkterne uden nogen detailleret Bevisførelse og fuldstændig Kildeangivelse. Jeg haaber imidlertid senere af faa Lejlighed til at fremlægge en vidtløftigere Behandling af Æmnet, og da navnlig at komme ind paa Spørgsmaalet om den færøske Musiks Ejendommeligheder, et Punkt, der her har faaet anvist en meget beskeden Plads. Endelig skal jeg bemærke, at de i Musikbilaget indeholdte Melodier kun er et Udvalg af det Musikstof, der staar til min Disposition.

De færøske Damer og Herrer, der har staaet mig bi, da jeg nedskrev Melodierne, bringer jeg min hjærteligste Tak; særlig rettes denne til Fruerne Anna Horsbøl, C. Jakobsen, Frk. Marie Mikkelsen, Hr. Dr. phil. Jakob Jakobsen, Hr. Student Jakob Dahl og Hr. Absalon Jógvanson. Ligeledes takker jeg Dr. Jakobsen for den store Hjælp og Støtte, han har ydet mig under mine Studier.

Hjalmar Thuren,

cand. teol.

MUSIKBILAG

I. Sjurðar kvæði.^{*)}

(Fær. Kv. I. S. 3.)

(M. M. $\text{♩} = 88.$)



Vil - jið tær nú lý - ða á, | me - ðan eg mann
kvø - ða | um teir rí - ku kon - gar - nar | sum eg vil nú um -

Omkvæð.

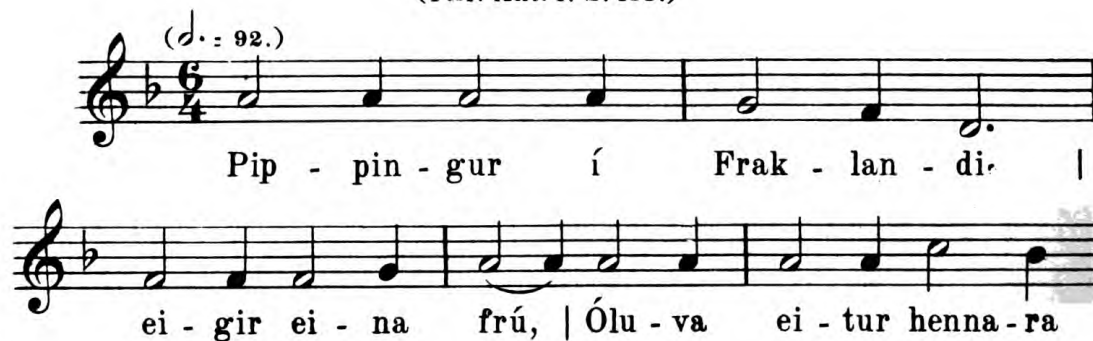


rø - ða Grà - ni bær gul - lið àf hei - ði
Grà - ni bær gull àf hei - ði brá hann sí - num
bran - di àf rei - ði Sjur - ður vann àf or - mi -
num Grà - ni bær gul - lið àf hei - ði

II. Oluvu kvæði.

(Fær. Ant. I. S. 188.)

($\text{♩} = 92.$)



Pip - pin - gur í Frak - lan - di. |
ei - gir ei - na frú, | Ólu - va ei - tur henna - ra

*) Sigurds Kvæð.

dót - tir, | bæði er hon væn og prúð | Stí-gum fast
 á vart gólv, | spa - rum ei vár skó! Gud man
 rá - ða, hvar vær drek - kum on - nur jól.

III. Nornagests ríma.

(Fær. Kv. I. S. 71.)

(♩.: 126.)
 Eitt er frøðið um Nor - na - gest, |
 Omkvæð.
 lát tár rá - ða ráð - gerð í van - da.
 Omkvæð.
 tili - kum gó - ðum gekk hann næst | hver ein svein
 ge - ri so | kal - lur kom heim frá
 un - gum si - num | kel - ling sat ef - tir við
 há - kum blíð | hvítt tjald í hei - ðum fram - mi.

IV. Runsevalsstry.

(K. kv.)

(♩. = 104.)

Ró - land situr i há - sä - te, | tä mun - de
 ân - gan vä - ra:, Kvor skäl vera vårt sæn - de -
 Omkvæð.
 bo | får Angelund kæng á fä - ra?“ | Ry - a tair út äv
 Frakk - lan - de | vi dy - run drós y sä - jil |
 blás y häd - ne Ó - le - vant y Run - se - väl.

V. Frúgvín Margreta.

(Fær. Ant. I. S. 93.)

(♩. = 116.)

Vil - ja tit nú lý - ða á, | meðan eg fly - ti fram |
 um ha - na frún - na Mar - gre - tu | í Norð - ne - si brann. |
 Omkvæð.
 Tro - ðið nú lætt - li - ga dan - sin | da - gu - rin skín so
 fa - gur - li - ga, | komin er hægst á su - ma - rið. |

VI. Harpu ríma.

(Fær. Ant. I. S. 23.)

(♩.: 116.) Omkvæd.

Har komu tver bið-lar iðandi í garð - bi - ði

Omkv.

ty-gur ren-na-bó-ðu moy, sum yn-gri var; | rú-

nar-menn, | ge-rið tað mín jom-frú, | bi-ði ty-gur:

ren-nið | ta-lið var-li-ga við teir, rú-nar-menn!

VII. Hermundur illi.

(Fær. Ant. I. S. 66.)

(♩.: 104.)

At-li og hann Si-var jall | vó-ru brö-ður
tað er mær av san-ni sagt, fyri Saxland hava teir

Omkvæd.

bá-ðir,
rá-ðið. Nú fel-lur rí-man | y-vir

Brei-ða-fjörð, | har lig-gur ein bón-di | dey-ður i

dök-ka-ri jörð, | nu fel-lur rí-mann.

VIII. Harra Pætur og Elinborg.

(Fær. Ant. I. S. 260.)

(♩ : 96.)

Har - ra Pætur og E - lin - borg | börn vó - ru
lög - du sí - num á - stum saman | mongum eru
Omkvæð. *)

tey so ung - |
for - lög tung. | Nú ly - stir meg í dan - sin at
gá, | meðan ró - sur og lil - jur tær gró - a væl.

*) synges ogsaa som Nr. 6.

IX. Álvur kongur.

(Fær. Kv. II. S. 1.)

(♩ : 108.)

Ge - við ljóð og lýðið á, | meðan eg gangi
í dans, það vóru ik - ki frægari saman enn Álvær og rek - kar hans |
Omkvæð.

Gyl - tan spo - ra við mín fót eg spenní | so tem - ji
eg mín gan - ga - ra góð | og læ - ti ren - na.

X. Fuglakvæði af P. Nolsö.

(Dr. J. Jakobsens Udgave.)

(♩ : 126.)

Gje - ve ljó o ly - e á | læg - gje væl y

min - ne, | mean e kvøje um fug - la - glaim. | alt á
 ai - nun sin - ne. | Fug - lin y fjø - ro - ne | vi
 sy - num ne - ve ræi - a | mangt aitt djór o hæ - vi - skan
 fugl | hevur hann graitt frá dæi - a | fug - lin y fjø - ro - ne.

XI. Gongu-Rólvs kvæði.

(Ganger-Rolf.)

(Fær. Kv. II. S. 131.)

(♩. = 108.)
 Eg veit ei - na rí - mu - na, | inni hevur
 li - gið lein - gi: | Ingi - björg hevur os fróð - skap
 kent | at ríma um rey - star dreingir. | Or - lov
 bið - jum vær, | ær - li - gir menn, | dans skulum vær frem -
 ja, | er ik - ki da - gur enn, | or - lov bið - jum vær. |

XII. Sigmundskvæði af Djurhuus.

(Texten meddelt af Dr. Jakobsen.)

(♩.: 108.)

Í Fø- jun búg- va høvdingar tveir, | Tróndur og

Omkvæd.

Sigmundur ei - ta teir. | Nore-gis menn dan - sið

væl í stid - lun! | stid - lið i - dur ad - la | rid -

da - rar Nore-gis menn | dan - sið væl í stid - lun.

XIII. Ormurin langi.

(Fær. Ant. I. S. 270.)

(♩.: 126.)

Viljið tær hoy - ra kvæ - ði mítt, |

viljið tær or - ðum trúg- va, | um hann Ó - lav Trygg- va -

Omkvæd.

son, | hagar skal rí - man snúg - va. Gly - mur, dan -

sur i höll, | Dans sláið í ring. | Gla - ðir

rí - ða No - regs - menn til Hil - dar ting.

XIV. Tjúgundi biðil.

(Føroyjakvæði Bind XV Nr. 186.)

(♩.: 126.)



Eg gekk meg í bón - dans garð | sum bón - din stóð: |

Omkvæð.



Husbóndin lána mær hús í nátt | mín hest er móð. Tann er ein -



gin ið teir - ra to - rir hev - na, | gla - ðir rí - ða mí - nir



brøður til tin - ga og stev - na | teir vilja al - lir ta - ka bót. |

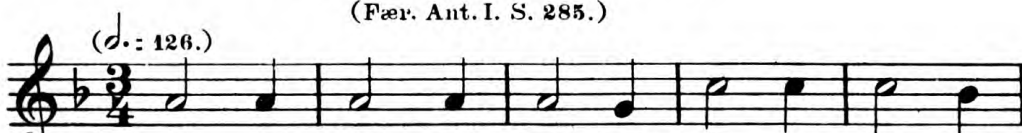


Tann er ein - gin ið teir - ra to - rir hev - na.

XV. Bróka táttur.

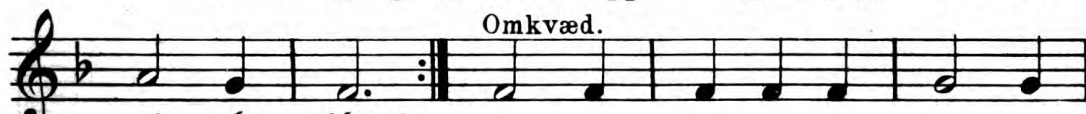
(Fær. Ant. I. S. 285.)

(♩.: 126.)




Ge - við ljóð og lý - ðið á | fal - lið
meðan eg gangi her upp á gólv | og kvø - ði

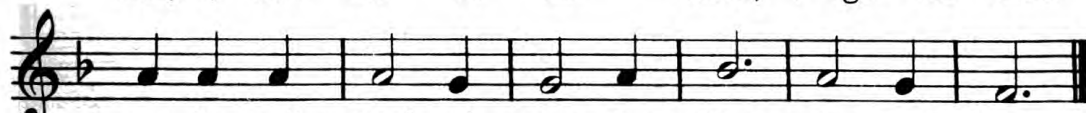
Omkvæð.



ei í fátt, |
Bró - ka tátt! | Út at róg - va fór Jó - a -



nis, | tað var ei til dans, | gi - tið man



ver - ða meðan Kví - vík sten - dur, flun - dru - tak hans.

XVI. Ásmundur Aðalsson.

(Fær. Ant. I. S. 51.)

(♩: 116.)

Nu skal stílla sta- var - grein, ei skal
um hann Ás- mund A - ðals - son | tann Hú - na -

Omkvæð.

ni - ður fal - la, |
kong at kal - la. | Lei - kum fa - gurt á fol -

dum, | ein - gin tre - ður dan - sin un - dir mol - dum.

XVII. Flóvin Bænadiktsson.

(Fær. Ant. S. 245.)

(♩: 116.)

Ár - la var um mor - gu - nin | sóltók fagurt at skí - na;
Marita snúðistav halli - ni út | við fyl - gis - moyg - gjar sí - nar.

Omkvæð.

Lat meg so - va á tínum armi, rí - ka jom - frú - va.

XVIII. Blankans ríma.

(Fær. Ant. S. 20.)

(♩: 96.)

Tað to - rir eingin da - ni - mann so ge - ra - gylt

sa - ðil á - sí - na sy - stur á hei - ðið land ge -

Omkvæð.

va. | Tað væ - na - sta vív. ið vin - nast má. —

XIX. Torkils dötur.

(Fær. Ant. I. S. 45.)

(♩: 112.) Omkvæd.

Tor-kil eigir sær dötur tvær - at dan - sa - |
leingi á mor - ni svóvu tær. | Væl er mær an - sað |
har vil eg á gól - við fram at dan - sa | tó at tú
vilt mær lív í van - da | væl er mær an - sað.

XX. Kvívíks táttur.

(Føroyjakvæði Bind XVI.)

Frá Kví - vík hoyrist sjon - gur slíkt hoy - rist ik - ki
Táið Sí - mun stóð i strí - ði mót Ker - tu - stubbum
Omkvæd.
lon - gur lum stó - ra hun - da - fall. |
blí - ðum | alt um sín gam - la hjall. | Hun - dar mun - du
tvöst úr hjal - li stja - la | Si - mun svór teir skul - du
tað be - ta - la | el - da skuldi hann stei - na, stinga og
kva - la | ikki ein hun - dur eftir í staðnum ga - la.

XXI. Sverkers Vise.

(♩: 116.)

Det var un - ge Kong Sver - ker Gaar
Min æde - li - ge Herre, I det ikke for - tryde, Jeg

Omkvæd.

for Danner - kon - gen at stan - de.
kla - ger for E - der min Vaande. Thi fø - rer Rid - de -
re i de - res Skjold. Der græ - der saa man - ge.

XXII. Dronning Dagmars Død.

(♩: 44.)

Dronning Dag - mar lig - ger i Ri - be
syg, til Ringsted monne de hen - de ven - te; Al - le de
Fru - er i Danmark e - re, dem la - der hun til sig
Omkvæd.
hen - te. Ud - i Ring - sted der hvi - les Dronning Dag - mar.

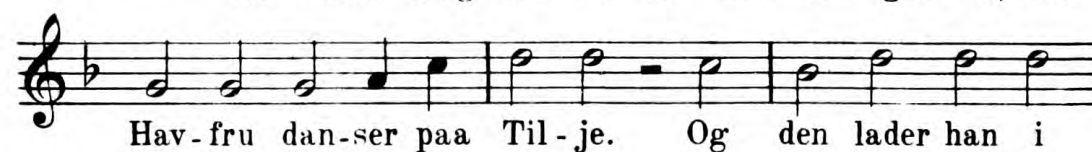
XXIII. Dronning Dagmars Død.

(♩: 44.)

Dronning Dag - mar lig - ger i Ri - be syg, til



XXIV. Dankonning lader en Havfru gribe.



XXV. Aksel og Valborg.



XXVI. Kong Hans' Giftermaal.

(♩: 96.)



Kong Hans han sid-der paa Kø - ben - havn, Han
la - der de Løn-nebreve skri-ve: Sender han dennem til
Nør - re - Jyl - land, Erik Ot - te - søn at gi - ve.
Omkvæd.
Der kom al-drig saa rig en Jom-fru til Dan - mark.

XXVII. Svend Felding.

(♩: 116.)



Svend Fel-ding sid-der paa Hel-sing - borg Og
han var sig baa-de mild og blid; Han
ro - ser sig af sin Færd. Og
gjor-ded sig med sit Sværd. Svend
Fel-ding drager ud. Svend Fel-ding ud - ri - der.

XXVIII. Holger Danske og Burnemand.

(♩: 132.)



Bur-nemand hol-der i Fjæl-det ud, Han la - der sit

Skjold vel skin - ne. Sen - der han Bud til I - selands -
 kon - ning, For han ha - ver Dat - ter hin væ - ne.
 Omkvæd.
 Hol - ger Dan - ske han vandt Sejr af Bur - ne - mand.

XXIX. St. Oluf, Konning i Norge.

(♩ = 126.) §
 Kong O - luf og hans Bro - der, de træt - tes om
 Hvo af os, der bedst segle kan, han skal være

Omkvæd.
 Nor - ri - ges Go - der. Der er saa fa - gert i Trondhjem at
 Kon - ge i Norges Land. Der er saa fa - gert i Trondhjem at

Fine. *D. S. al Fine.* §
 hvi - le.
 hvi - le. Hans Bro - der, de trættes om Norri - ges Go - der.

XXX. Kongen raader for Borgen.

(♩ = 100.)
 Kon - gen raader for Bor - gen Og saa for al - le
 Land, Og saa for man - gen ra - sken Helt med dra - get
 Sværd i Haand. Men Kon - gen raader for Bor - gen.

XXXI. Der gaar Dans paa Ribergade.

(♩: 152.)

Der gaar Dans paa Ri-ber-gade, Slot-tet det er

Omkvæd.

vun-det; Der dan-se de Riddere fro og glade, For E-rik Kongen hin

un - ge; Med dem saa va-re de, For hannem saa dan-se de.

XXXII. Regner Lodbrog.

(♩: 44.)

Vi hug-ge med Kaarde, Der Or-men hin sva-re jeg
Sver-ri-ges Lan-de Og To-re for-san-de gik

o-ver - vandt I
mig til Haand. Jeg hen - de værd - tyk - te at

tage i Favn, Saa vi - de gik Ryg-te af Lodbrogs Navn.

De under Melodierne anførte Citater er hentede fra: W. U. Hammershaimb: Færøiske Kvæder: Kbh. 1851-52 (Fær. Kv.); Færøisk Anthologi I Kbh. 1891 (Fær. Ant.); Sv. Grundtvig og Jørgen Bloch: Føroyjakvæði; Jakob Jakobsen: Karlamagnusar kvæje (K. kv.) Torshavn 1899; Jakob Jakobsen: Fuglakvæje (med Kommentar) Kbh. 1892.

